

แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราง กระบี่

Guidelines for the Administration of Student Affairs to
Development Life Skills for Student Base on Four Noble Truths
of Plaiprayawittayakom School under the Trang-Krabi Secondary
Educational Service Area Office

ศรันญ รัตนบุรี

Saranyu Rattanaburee

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: saranyu.rattanaburee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราง กระบี่ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียน และ 3) นำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านสภาพ จำนวน 15 คน ร่างแนวทางผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และสนทนากลุ่ม ผู้ทรงวุฒิ 7 คน นำเสนอผลแบบอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม ยังขาดการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการวางแผน ขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย รวมทั้งนำข้อมูลจากการติดตามประเมินผลมาพัฒนางาน จึงไม่ทราบปัญหาแท้จริง แก้ไขไม่ตรงสภาพจริง

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียน มี 6 ขั้นตอน 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การส่งเสริมประชาธิปไตย และ 6) การประเมินผล โดยนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ ประกอบด้วย ทุกข์ (การระบุปัญหา) สมุทัย (การหาสาเหตุ) นิโรธ (การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์) และมรรค (การแก้ปัญหา) ปฏิบัติจริง ติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าใน

ได้รับบทความ: 20 กรกฎาคม 2568; แก้ไขบทความ: 11 สิงหาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 13 สิงหาคม 2568

Received: July 20, 2025; Revised: August 11, 2025; Accepted: August 13, 2025

ตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. นำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเป็นไปได้ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนให้เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักเรียน, การพัฒนาทักษะชีวิต, หลักอริยสัจ 4

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the state of the Administration of Student Affairs at Plaiprayawittayakom School, under the Trang- Krabi Secondary Educational Service Area Office, 2) to study the guidelines for the Administration of Student Affairs to develop students' life skills according to the Four Noble Truths, and 3) to present guidelines for the Administration of Student Affairs to develop students' life skills according to the Four Noble Truths. This research uses a qualitative research design. In-depth interviews were used as the research tool. There were 15 key informants in the state. 5 experts drafted the guidelines, and 7 experts participated in group discussions, and presented the results using an inductive method.

The research results showed that:

1. The state of Administration of Student Affairs at Plaiprayawittayakom School still lacks systematic work development, lacks continuity in planning, lacks participation in analyzing strengths and weaknesses, including using data from monitoring and evaluation to develop work, therefore not knowing the real problems, and making solutions that do not reflect the real state.

2. The guidelines for the administration of student affairs to develop students' life skills according to the Four Noble Truths consist of 6 steps: 1) planning, 2) operation, 3) promotion of discipline, morality, and ethics, 4) student care and support system, 5) promotion of democracy, and 6) evaluation by applying the principles of the Four Noble Truths, including *Dukkha* (problem identification), *Samudaya* (finding the causes), *Nirodha* (goal setting and results), and *Magga* (problem solving) through real practice, monitoring, and evaluation to develop 4 life skills, including 1) self-awareness and valuing oneself and others, 2) critical thinking for decision-making, and

creative problem-solving, 3) emotional and stress management, and 4) building good relationships with others.

3. In presenting guidelines for the administration of student affairs to develop students' life skills according to the Four Noble Truths, the experts expressed that the guidelines are achievable, appropriate, and beneficial. A relationship exists in the administration of student affairs according to the Four Noble Truths to develop students' life skills tangibly and systematically.

Keywords: Administration of Student Affairs, Development of Life Skills, The Four Noble Truths

1. บทนำ

การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติ ทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรม สังคมโลกในปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติ ทำให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับตัวของบุคคลให้เท่าทันกับข้อมูล และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ประเทศไทยได้ยึดหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ เน้นการพัฒนาประชาชนให้มีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง มีวินัย ใฝ่รู้ และรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ในมิติของการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น ที่เน้นการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรม รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การบริหารกิจการนักเรียนเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมเรื่องดังกล่าวเหล่านั้น มีบทบาทหลักในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ครูสามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน รวมถึงบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่ผู้เรียนและผู้สอนต้องปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลทั้งในด้านการเรียน การสอน และชีวิตประจำวัน นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแล้ว การบริหารกิจการนักเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม และจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนเกิดความสมบูรณ์

มากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) การพัฒนาทักษะชีวิตเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) หนึ่งในแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตคือ การประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะ หลักอริยสัจ 4 อันเป็นหัวใจสำคัญของคำสอนทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อเข้าใจปัญหา (ทุกข์) หาสาเหตุของปัญหา (สมุทัย) มองเห็นเป้าหมายของการดับทุกข์ (นิโรธ) และมีแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบ (มรรค) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: อภิ.วิ. (ไทย) 35/173/206)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความซื่อสัตย์ วินัย และความพอเพียง ควบคู่กับความรู้และทักษะชีวิต ผ่านกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม และสามารถดำรงตนในบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่, 2565) โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยมีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม ควรจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความพอเพียง ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีความรับผิดชอบโรงเรียนจึงมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดกับผู้เรียนให้บรรลุตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และให้บรรลุเป้าหมายตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน และยกระดับคุณภาพให้ได้รับการรับรองคุณภาพตามเกณฑ์คุณภาพ เพื่อให้เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมที่ยั่งยืนต่อไป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ นี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการมีแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีแนวทางที่ชัดเจน สามารถยกระดับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลัก อริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาต่ง กระจบ

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลัก อริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาต่ง กระจบ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับ แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียน โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง กระจบ

3.1 รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Document Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปลายพระยา วิทยาคม ได้กำหนดดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ร่างแบบการสัมภาษณ์ เชิงลึก และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม ได้กำหนดขั้นตอน ดังนี้ 1) ร่างแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม ได้กำหนดขั้นตอน ดังนี้ 1) นำเสนอแบบการสนทนากลุ่ม 2) ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม และ 3) แบบสนทนากลุ่ม

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียน ปลายพระยาวิทยาคม ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการ เลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อนเพื่อที่จะได้ ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุด โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตัวอย่างที่เลือกนั้นมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1) หัวหน้างานบริหารงานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน 2) หัวหน้าระดับจำนวน 6 คน 3) รองหัวหน้าระดับ จำนวน 6 คน และ 4) ครูฝ่าย บริหารงานกิจการนักเรียนจำนวน 2 คน

3.2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อจัดทำร่างแนวทาง ในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญนั้น

ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติคือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม และผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาในอำเภอปลายพระยา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม จำนวน 3 คน และ 3) เจ้าคณะอำเภอปลายพระยา จำนวน 1 รูป

3.2.3 ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนาให้ข้อมูลสำคัญ (Key - Informants) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติคือ เป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารกิจการนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการบริหารกิจการนักเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม ดังนี้ 1) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน 3) นักวิชาการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน 4) ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน 5) ผู้อำนวยการโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จำนวน 1 คน และ 6) ผู้อำนวยการโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม จำนวน 1 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1.2) กำหนดประเด็นการร่างแบบที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบ 1.3) นำร่างแบบที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม มีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม และ 2) นำแบบร่างการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 3) นำร่างแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำแบบร่างแนวที่ได้มาจัดทำเป็นแบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์อีกครั้ง 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตาม

ข้อเสนอแนะ แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูล 5) แบบสนทนากลุ่ม ใช้ร่างแบบแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม เป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสม และสามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ ตลอดจนความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง (2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน (3) ขึ้นแนะนำตัว กำหนดวันเวลาสัมภาษณ์ เป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) (4) สัมภาษณ์รายบุคคล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) และมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทางโทรศัพท์ หรือสื่อออนไลน์ ในกรณีของการศึกษา เพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และมีการรวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษานโยบายการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย 1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสม มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ และสามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง 2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ขึ้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ เป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษา เพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูล ให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการ สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ในการจัดประชุมกลุ่ม เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะมีกระบวนการ ดังนี้ 1) ขั้นเลือกและแต่งตั้งผู้ให้ข้อมูลตามคุณสมบัติที่เหมาะสม สามารถ

ตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้ 2) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มทราบพร้อมด้วย
ร่างแนวทาง เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 3) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาตาม
กำหนด 4) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้น นำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ หากประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มา วิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนปลายพระยา วิทยาคม พบว่า ดำเนินการโดยเริ่มจากการวางแผนการบริหารงานที่มีการประชุมวิเคราะห์แผนงาน จัดทำฐานข้อมูล แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ และจัดทำคู่มือครู (วิชาญ แพทย์ประสงค์, การสัมภาษณ์, 12 มกราคม 2567) พร้อมติดตามประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด แม้จะเผชิญปัญหาบุคลากร จำนวนน้อยและภาระงานครูที่มาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการวางแผน การบริหารงานกิจการ นักเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประชุมวางแผนโครงการและกิจกรรม การจัดบุคลากรให้เหมาะสม การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และการสรุปประเมินผล ส่งผลให้นักเรียน ได้รับการพัฒนาทั้งความรู้และคุณธรรม มีโครงสร้างการแบ่งฝ่ายงานที่ชัดเจน ครูสามารถเข้าถึง ข้อมูลนักเรียนได้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันด้านการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนจัด กิจกรรมในรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ ค่ายคุณธรรม และกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัย ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม แต่ยังพบนักเรียนบางส่วนที่ขาดพฤติกรรม เหล่านี้ เนื่องจากกิจกรรมยังไม่ครอบคลุมกับยุคปัจจุบันและมีเวลาในการอบรมน้อย (สาคร แป้น นวล, การสัมภาษณ์, 15 มกราคม 2567) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใช้วงจรคุณภาพ PDCA มีการ วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล การเยี่ยมบ้าน การติดตามประเมินผล และความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีคุณธรรม เสียสละ สุจริต และมีมารยาทที่งาม ข้อเสนอแนะ สำคัญคือการพัฒนาบุคลากรผ่านการอบรม การศึกษาดูงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลด ภาระงาน การปรับปรุงกิจกรรมให้ทันสมัยและครอบคลุมกับสังคมปัจจุบัน (ศุภวิชญ์ สร้อย สุวรรณ, การสัมภาษณ์, 15 มกราคม 2567) การกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน และการส่งเสริมความ ร่วมมือจากชุมชน วัด และองค์กรต่างๆ เพื่อให้การบริหารงานกิจการนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนปลายพระยา

วิทยาคม พบว่า ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน สร้างระบบดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการพัฒนาความรับผิดชอบ ด้านกระบวนการ อริยสัจ 4 ทุกข์ ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน สมุทัย รวบรวมระเบียบ แนวปฏิบัติ จัดทำคู่มือครู-นักเรียน นิโรธ จัดทำแผนงาน กิจกรรม โครงการ เน้นสร้างความรับผิดชอบ มรรค นำข้อมูลไปใช้ประเมินติดตาม พัฒนาต่อยอด (ลัดดาวัลย์ ทองแดง, การสัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2567) ขั้นตอนที่ 2 ด้านบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กำหนดขอบข่ายงานตามบริบทสถานศึกษา มุ่งเน้นความรับผิดชอบ ประสานงานทุกฝ่าย โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก วางแผนส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วม จัดทำคำสั่ง แบบฟอร์ม ระบบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานิเวศ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อ พัฒนาความประพฤติ ระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมความประพฤติและระเบียบวินัย (ตรงเวลา ความสะอาด การแต่งกาย) จัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ จัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ยกย่องนักเรียนที่มีความประพฤติดี มอบรางวัล บันทึกเกียรติประวัติ (วุฒิชัย ชูปลอด, การสัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2567) ขั้นตอนที่ 4 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อจัดทำฐานข้อมูล ป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จัดระบบดูแลช่วยเหลือ แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) ให้ครูที่ปรึกษารับผิดชอบ คัดกรองนักเรียน จัดทำเครื่องมือ อบรมแก้ไขปัญหายาเสพติด และความรับผิดชอบ ติดตามแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 5 การส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อ สร้างบรรยากาศประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ การอยู่ร่วมกัน จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย คณะกรรมการนักเรียน กิจกรรมวันสำคัญ ชุมชน กีฬา เสริมสร้างจิตใจประชาธิปไตย จัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนพลังบวก ส่งเสริมครูสอดแทรกประชาธิปไตยในการเรียนการสอนส่งเสริมนักเรียนรู้จักปกครองตนเอง แสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังผู้อื่น ประเมินกิจกรรมเป็นระยะเพื่อพัฒนาต่อยอด (ธนศักดิ์ พยัณเฑศ, การสัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2567) ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน เพื่อประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ นำผลไปพัฒนาปรับปรุง จัดทำประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานตรวจสอบได้ ประเมินผลระดับห้องเรียน ชั้นเรียน และช่วงชั้น ประเมินผลในรูปแบบคณะกรรมการ วิเคราะห์ผลการประเมิน นำผลวิเคราะห์ไปปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักเรียน มุ่งเน้นระเบียบวินัยด้านความรับผิดชอบ มีกฎกติกาชัดเจน เพื่อให้นักเรียนรู้หน้าที่ ต่อตนเองและผู้อื่น ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและมีความสุข (จิระภา สมศรีพงษ์, การสัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2567) ดังนั้น 6 ขั้นตอนดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางที่จะไปช่วยแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม ที่ยังขาดการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการวางแผน ขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย รวมทั้งการนำข้อมูลจากการติดตามประเมินผลมาพัฒนางาน ให้ตรงตามสภาพจริง

4.3 ผลการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนปลายพระยา

วิทยาคม จากการศึกษาสภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และการศึกษาเพื่อร่างแนวทางตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มาสู่การสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอแนวทาง พบว่า ความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ และได้มีการปรับรายละเอียดแนวทางให้ชัดเจนในแต่ละขั้นตอนตามคำแนะนำ ดังนี้ ทุกด้านใช้หลักอริยสัจ 4 (ทุกข์-สมุทัย-นิโรธ-มรรค) เป็นกระบวนการดำเนินงาน เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ การจัดการอารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน สร้างระบบดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล เน้นความรับผิดชอบ โดยการศึกษาสภาพปัญหา รวบรวมข้อมูล จัดทำแผนงาน ดำเนินการตามแผน ใช้หลักอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานกิจการนักเรียน จัดระบบบริหารงานกิจการนักเรียนให้เป็นระบบ โดยกำหนดขอบข่ายงาน ประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ วางแผนกิจกรรม จัดทำฐานข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานิย คณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัย กิจกรรมคุณธรรม กิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ยกย่องนักเรียนดี ขั้นตอนที่ 4 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยจัดระบบดูแล รู้จักนักเรียนรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ป้องกัน แก้ไขปัญหา ส่งเสริมพัฒนา ส่งต่อนักเรียน ขั้นตอนที่ 5 การส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อปลูกฝังจิตใจประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ การอยู่ร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย สร้างแนวคิดประชาธิปไตย สอดแทรกการเรียนการสอน ส่งเสริมการปกครองตนเอง ประเมินผลต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน เพื่อการปรับปรุง โดยประเมินผลในระดับห้อง/ชั้น/ช่วงชั้น จัดทำคณะกรรมการ วิเคราะห์ผล นำผลไปปรับปรุงพัฒนา

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ศึกษาสภาพ การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนปลายพระยา

วิทยาคม พบว่า สถานศึกษาได้จัดให้มีการประชุมวิเคราะห์แผนงาน จัดทำฐานข้อมูล และจัดทำแผนการปฏิบัติงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การจัดทำระเบียบข้อบังคับและคู่มือครู ดำเนินการตามแผน ประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด แต่กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม มีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีน้อย ทำให้ครูแต่ละคนต้องรับภาระงานเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสถานศึกษาขาดการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่มีการนำปัญหาหรือข้อเสนอแนะมาพัฒนาให้ดีขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารกิจการนักเรียนยังขาดการดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอนวงจรคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ สุปัญญา ปักสังคะณย์ (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำ ตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า การจัดระบบการบริหารกิจการนักเรียนยังขาดการทำงานที่เป็นระบบและมีการวางแผน จะส่งผลให้การจัดระบบการบริหารกิจการนักเรียนยังขาดความชัดเจน สอดคล้องกับ อรสา ทรงศรี (2561) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการ

บริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า องค์ประกอบหลักของการบริหารกิจการนักเรียน 3 องค์ประกอบ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียน ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน และ กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบความถูกต้อง ยังขาดการตรวจสอบติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาระบบการบริหาร

5.2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตาม หลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตวันบุรีรัมย์ พบว่า มีการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา 6 ขั้นตอน ในทุกขั้นตอนใช้ หลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วยทุกข์ (สภาพปัญหา) สมุทัย (เหตุแห่ง ปัญหา) นิโรธ (กำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ) มรรค (การดำเนินการแก้ปัญหาและ รายงานผล) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน ซึ่งมีแนวทาง ดำเนินการดังนี้ 1) ทุกข์ : ศึกษาสภาพปัญหา โดยประชุมคณะครูบุคลากรในฝ่ายกิจการ นักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์ภารกิจงานกิจการ เป็นไปตามนโยบายของต้นสังกัดอย่างชัดเจน 2) สมุทัย : รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการ นักเรียนที่เป็นปัจจุบัน แล้วนำมาจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ คู่มือครู คู่มือนักเรียนขึ้นใช้ใน โรงเรียน เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ นำมาซึ่งการติดตามนักเรียน ได้อย่างสะดวกและชัดเจน มากที่สุด 3) นิโรธ : จัดทำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน มีแผนงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีกิจกรรมหรือโครงการ มีผู้รับผิดชอบ ดำเนินการตามแผน ติดตามประเมินผล จุดที่จะพัฒนานักเรียนมากที่สุดก็คือในด้านของความรับผิดชอบ 4) มรรค : นำข้อมูลในส่วน ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ และเมื่อดำเนินงานให้มีการประเมิน ติดตามผลเป็นระยะ จุดที่ต้องดำเนินการแก้ไขและพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น 2) การดำเนินงาน กิจการนักเรียน ซึ่งมีแนวทางดำเนินการดังนี้ (1) กำหนดขอบข่ายงานกิจการนักเรียนตาม บริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นในเรื่องของความรับผิดชอบต่อของนักเรียน และทั้งนี้อาจนำ นโยบายเรียนดี มีความสุขของกระทรวง ศึกษาธิการ มาปรับประยุกต์ใช้ (2) ประสานงาน ภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (3) วางแผนกำหนดแนวทางการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน (4) จัดทำ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง ออกแบบ/จัดทำแบบจัดเก็บข้อมูล รวบรวมเป็นสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน จัดทำแบบฟอร์มการทำงานที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามระเบียบและนโยบายของโรงเรียน เพื่อจะได้มีข้อมูลติดตามความรับผิดชอบต่อของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วิชาส ทธสพฐ (2561) วิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาชั้น พื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่าการดำเนินงานกิจการ นักเรียนประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อ กิจกรรม การประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่ทำความดี และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศโดยการออกแบบ จัดทำคำสั่งและแบบเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักอริยสัจ 4 คือ การศึกษาปัญหา หาแนวทางแก้ไข กำหนดเป้าหมาย และดำเนินการ แก้ปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการจัดระบบ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ การเสริมสร้างจิตใจ ประชาธิปไตย การสอดแทรกในการเรียนการสอน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักปกครอง ตนเอง และการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนอย่างเป็นระบบโดยมีคณะกรรมการ ประเมินทุกภาคเรียน วิเคราะห์ผลและนำไปปรับปรุงงาน รูปแบบดังกล่าวมีความครบถ้วนและ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาวินัยและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จรูญรัตน์ ปานชลธิ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารบทบาทการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนใน โรงเรียน อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอริยสัจ 4 พบว่า การจัดระบบข้อมูล นักเรียน สถานศึกษาควรมีการวางแผน กำหนดแนวปฏิบัติวิธีการหรือรูปแบบในการรวบรวม ข้อมูลต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม และมีการจัดระบบหรือให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการ เก็บรวบรวมข้อมูล ควรกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องและมีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติ บุคลากรทุกฝ่ายมีการเก็บข้อมูล ส่งเสริมการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล อย่างเป็นระบบตามโครงสร้างการบริหาร

5.3 การนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาต.ร. ระเบียบ พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาต.ร. ระเบียบ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็น ประโยชน์ มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาซึ่งดำเนินการ อย่างเป็นระบบขั้นตอนตามหลักอริยสัจ 4 ทำให้การบริหารงานกิจการนักเรียนมีแนวทางที่ ชัดเจนและเป็นระบบในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางาน ดังนี้ คือทุกซ์ (การระบุปัญหา) ทำให้ สามารถระบุปัญหาและความต้องการของนักเรียนได้อย่างชัดเจน โดยการศึกษาสภาพปัญหา และรวบรวมข้อมูล ทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจริง สมุทัย (การหาสาเหตุของปัญหา) ช่วยวิเคราะห์และเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหานักเรียน ทำให้สามารถวางแผนการ แก้ไขได้อย่างตรงจุด นิโรธ (การกำหนดเป้าหมาย) กำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ อย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินการมีทิศทางที่ชัดและมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงขึ้น และ มรรค (การดำเนินการแก้ปัญหาและรายงานผล) นำแนวทางแก้ไขไปปฏิบัติจริง พร้อมติดตาม และประเมินผล ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารกิจการนักเรียนอย่าง

ต่อเนื่อง หลักอริยสัจ 4 จึงช่วยให้การบริหารงานมีโครงสร้างชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับ Rusanda Vasilescu (2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พันธกิจของฝ่ายกิจการนักเรียนสอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียน พบว่า การวางแผน การปฏิบัติและการปฏิบัติตามแผนของฝ่ายกิจการนักเรียนโดยคณะกรรมการบริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนต่างต้องการให้โรงเรียนมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาตนเองเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษา การรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ หาแนวทางแก้ไข และกำกับติดตามและรายงานผล สอดคล้องกับพระมหาพิชิต ธรรมวิชิโต (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการวางแผนการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียนด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัด สพม.ตรัง กระบี่ ควรบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างใกล้ชิด ตามหลักอริยสัจ 4 มาประยุกต์ใช้ โดยคำนึงถึงบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

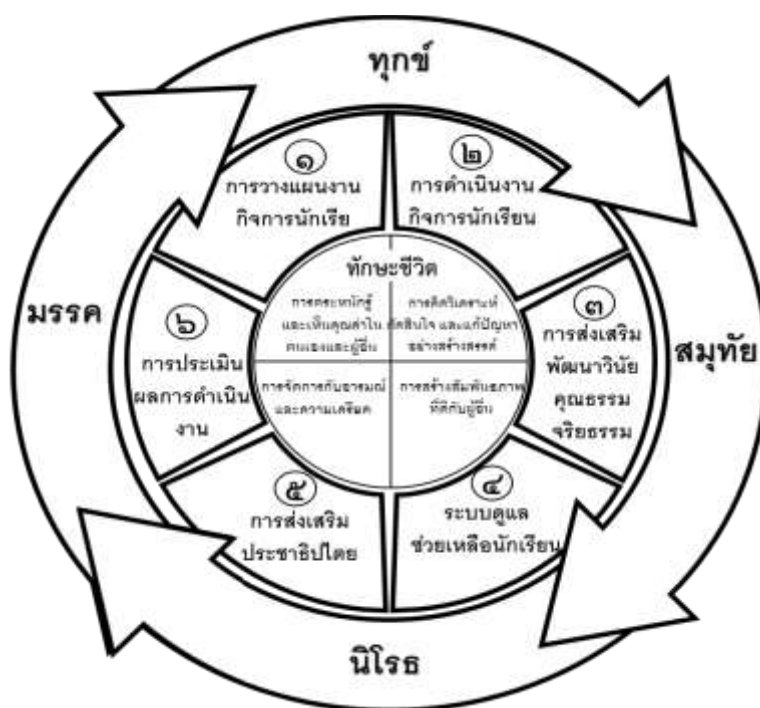
1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการประเมินการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยพัฒนาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้หลักอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) เป็นเครื่องมือบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน การบริหาร การส่งเสริมวินัยและคุณธรรม ระบบดูแลช่วยเหลือ การส่งเสริมประชาธิปไตย และการประเมินผลในการวางแผนงาน สถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความสามารถ ศึกษาสภาพปัญหา (ทุกข์) วิเคราะห์สาเหตุ (สมุทัย) วางแผนติดตามประเมินผล (นิโรธ) และดำเนินการพัฒนา (มรรค) การดำเนินงานเน้นการกำหนดนโยบาย จัดขอบข่ายงาน

แต่งตั้งคณะกรรมการ และประสานงานกับทุกฝ่าย หลักอริยสัจ 4 ทำให้การบริหารงานมีความเป็นระบบชัดเจน เพราะมีการวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ ตั้งเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาย่อยๆ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ในคุณค่า การคิดวิเคราะห์ การจัดการอารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพ ช่วยให้การดำเนินงานเป็นวัฏจักรการพัฒนาต่อเนื่อง มีการรายงานผลและนำผลไปพัฒนางานในวาระถัดไป มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้ นักเรียนดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรางุ กระบี่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จรูญรัตน์ ปานขลิบ. (2564). *แนวทางการบริหารบทบาทการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียนอำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอริยสัจ 4*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิชิต ธมฺมวิชิต. (2564). *การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์

- พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิภาส ทองสุทธิ. (2561). *รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการบริหารกิจการนักเรียน*. สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรางุ ะปะปี. (2565). *จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ 2565*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรางุ ะปะปี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุปัญญา ปักสังคะณย์. (2564). *แนวทางพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Vasilescu, R. (2022). *The mission of the student affairs division aligns with the mission of the school*. (Research report). American College Personnel Association.